

Utgave 5 - juni 2022

Verdikjeden skog og tre

Treindustrien

TFB

 Fellesforbundet

 Norges
Skogeierforbund

 NORSKOG

 nobio
Norsk Bioenergiforening

 Statskog

Samarbeid om grønn verdiskaping

Skog- og trenæringen er en fremtidsrettet og bærekraftig næring hvor Norge har kompetansen og alle forutsetninger for å lykkes, basert på en helhetlig politisk satsing.

Den skogbaserte verdikjeden er omfattende, og den gjensidige avhengigheten innenfor kjeden er sterk. Svekket ett ledd i næringen, hemmes konkurransekraften i resten av verdikjeden. I samarbeid med myndighetene vil vi sikre økt effektivitet og lønnsomhet i alle ledd. Det er etablert et samarbeid mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, bestående av organisasjoner som inngår i verdikjeden for skog og tre. Hensikten med samarbeidet er å fremme et felles budskap som grunnlag for en næringspolitikk som trykker norsk verdiskaping basert på skogen som ressurs. Målet er å utvikle rammebetingelsene slik at hele den skogbaserte verdikjeden blir konkurransedyktig.

Treindustrien, treforedlingsindustrien, skogbruket og arbeidstakersiden har forslag til tiltak for å skape ny grønn industri og styrke konkurransevnen i skognæringene.

FNs bærekraftsmål ligger til grunn aktivitetene i Verdikjeden Skog og Tre. Næring er en del av løsningen på klimautfordringen, skaper trygge og givende arbeidsplasser og bidrar til verdiskaping.

Samferdselstiltak for skog og trenæringen

Transport utgjør en betydelig del av verdikjedens kostnader. Infrastruktur som effektiviserer transport og bidrar til konkurransedyktige rammevilkår, er av stor betydning. Reduksjon av klimagassutslipp, og effektivisering av transporten både miljømessig og økonomisk, krever at vegnettets kapasitet utnyttes bedre. Det er et mål å redusere biltransport ved økt bruk av jernbane, og da må fremføring og omlasting optimaliseres. Det er en offentlig oppgave å sørge for nødvendige investeringer i infrastruktur, slik at industrien kan prioritere investeringene i industriutvikling.

Flere av tiltakene vil kunne iverksettes raskt. Vi foreslår følgende tiltak:

Vegtansport

Det er et mål å fjerne flaskehalsen på riks-, fylkes- og kommuneveger for å redusere klimagassutslipp og kostnader og øke verdiskapingen i Norge.

1. Det må årlig bevilges nok midler til tilskuddsordningen for fjerning av flaskehalsen på fylkesvegnettet (bruprogrammet).
2. Fylkes- og kommunale veger må klassifiseres slik at vegnettets kapasitet utnyttes, og slik at transport av tømmer og ferdigvarer kan foregå så effektivt og miljøvennlig som mulig.
3. Modulvogntog må kunne tas i bruk av norske produsenter for å redusere klimagassutslippene og kostnader, og for å fjerne konkurranseulempen i forhold til andre land. Fylkeskommunene og kommunene må ta en aktiv rolle for at modulvogntog kan benyttes fra industri og ut til kunde.
4. Stimulere overgang til ny teknologi og tilhørende infrastruktur i transportsektoren, ved å støtte opp om Grønt Landtransportprogram.
5. Sørge for bevilgninger til en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på både riksveger og fylkesveger, hvor fylkeskommunene settes i stand til å følge opp.
6. Det må legges til rette for at verdikjeden kan ta i bruk nye og bedre kjøretøy for effektiv og miljøvennlig transport i en internasjonal konkurransesituasjon. Eksempler på slike løsninger er 8- og 9-akslede kjøretøyer
7. Stimulere til økt bruk av biodrivstoff og skjerpe kravene til innblanding av avansert biodrivstoff for alle relevante transportformer, bl.a. gjennom lavere avgifter.
8. Etablere en storstilt satsing på norsk bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren, og legge frem en plan for en helhetlig og industriell verdikjede for bruk av norske bioressurser.
9. Øke støtten til bygging, modernisering og klimatilpasning av skogsbilveier.

Jernbane

Verdikjeden Skog og Tre jobber for å styrke jernbanens konkurransekraft for godstransport. Det er et mål at en større andel av godstransporten skal skje på jernbane. Utvikling av norsk industri forutsetter kapasitetsøkende tiltak for å redusere framføringstid og effektivisere transporten på jernbane. Det er viktig å prioritere jernbaneprosjekter som gir mer effektiv og forutsigbar fremføring av gods. Følgende forhold må prioriteres:

1. Det må etableres nye tømmerterminaler på Hauer seter og i Kongsvingerregionen som støtter opp om industrielle satsinger.
2. Det må etableres tilsvinger i Kongsvinger og Elverum for økt framføringshastighet.
3. Sørlandsbanen må utvikles med tømmerterminaler og sidespor bl.a. til Jordøya/Simonstad i Åmli kommune.
4. Reversere eller redusere høye kjøretidsavgifter og terminalleie fra BaneNOR.

Kai

1. Det må etableres ny tømmerkai i Drammensregionen for å sikre avsetning av massevirke.
2. Utbyggingen av tømmerkaier langs kysten må fullføres i tråd med Kystskogbrukets planer.

Skogsdrift

Det er avgjørende for å skape ny grønn industri og for utviklingen av hele skognæringen at produksjons- og avvirkningsmulighetene i de norske skogene utnyttes. Skogbruket tar hensyn til biologisk mangfold og andre miljøverdier, og kan dokumentere dette gjennom troverdige sertifiseringssystemer. Det er svært viktig at skogbruket stadig effektiviseres for å sikre lønnsomheten og for å kunne levere bærekraftig konkurransedyktig tømmer til industrien.

Tiltak for aktiv og bærekraftig skogdrift:

1. Tilskuddsrammene til skogplanting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak må økes. Dette øker skogproduksjonen og skogens CO2-opptak, samtidig som det gir mer tømmer og bedre tømmerkvalitet for norsk industri i framtiden.
2. Tilskuddsrammene til ombygging og modernisering av skogsbilveger må økes slik at vegnettet kan tilpasses dagens transportutstyr og endret klima. I områder hvor vegnettet ikke er bygget ut, må det satses på helhetlige løsninger som legger til rette for langsiktig utnyttelse av skogarealene.
3. Myndighetenes politikk må tilpasses næringens miljøarbeid og de resultater dette har gitt. Miljøhensyn i skog må være kunnskapsbasert og tilpasset norsk natur. Nye eller endrede offentlige tiltak må ikke legge u hensiktsmessige begrensninger på bruk av norske skogressurser.
4. 10 %-vernet må gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkningen og skogbrukets bidrag til det grønne skiftet.
5. Norges internasjonale forpliktelser må innfris på en måte som ikke begrenser mulighetene for bærekraftig hogst og skogproduksjon og norsk verdiskaping. Myndighetene må engasjere seg aktivt for å hindre at europeiske regelverk som EUs klimaregelverk får negative konsekvenser for skogbruket eller blir til hinder for at øvrige sektorer når sine klimamål.
6. For å bedre eiendomsstrukturen i skogbruket på sikt, må gevinstbeskatningen ved salg ut av familien oppheves ved eiertid over ti år. Dette vil stimulere til et mer aktivt og fungerende eiendomsmarked.

Fornybare ressurser

Samfunnet er avhengig av at landbasert industri har konkurranseevne til å møte morgendagens behov for verdiskaping. Skogen har en nøkkelrolle i løsningen av klimautfordringen, både som karbonlager, bygningsmateriale, i nye og innovative produkter og som energiressurs. Dette som et ledd i realisering av Norges utslippsforpliktelse for 2030, og for å nå et fremtidig lavutslippssamfunn i 2050. Det er mange og til dels motstridende hensyn som må tas. Det må føres en helhetlig politikk med balanserte tiltak.

Skogbruket må gis rammevilkår som gjør det attraktivt å øke skogproduksjonen og avvirkningen. Slik kan Norge bidra til å redusere nasjonale og internasjonale CO₂-utslipp ved å erstatte fossilbaserte produkter med fornybare produkter.

Bærekraft i bygg: fornybare ressurser som byggematerialer

Fornybare materialer kan erstatte ikke-fornybare materialer i byggeprosessen, og derigjennom redusere klimagassutslippene.

1. Det må settes krav til alle byggeprosjekters CO₂-fotavtrykk basert på materialenes totale livsløp, slik at det oppnås årlig reduksjon i det samlede nasjonale CO₂-fotavtrykk fra byggeprosjekter.
2. Det må sikres økt bruk av fornybare materialer som klimatiltak i all byggevirksomhet gjennom plan- og bygningsloven, tekniske forskrifter og lov om offentlig anskaffelse:
 - Materialer og løsninger med minst mulig klimagassutslipp og negative miljøkonsekvenser i et livsløpsperspektiv velges i bygg- og anleggsprosjekter.
3. Levetiden på bygg må forlenges, framfor å rive.
4. Nye bygg må designes for lang levetid, fleksibilitet og ombruk.
5. Det må på plass egne dokumentasjonskrav for ombrukte materialer med tanke på kvalitet og ansvarsforhold. Tekniske spesifikasjoner må på plass for å gjøre dokumentasjon enklere og mer ressurseffektivt.
6. Det må bevilges midler til stegvis energioppgradering av bygg for å frigjøre energi til andre formål.

Bærekraft i bygg: fornybare ressurser som byggematerialer

Fornybare materialer kan erstatte ikke-fornybare materialer i byggeprosessen, og derigjennom redusere klimagassutslippene.

1. Det må settes krav til alle byggeprosjekters CO₂-fotavtrykk basert på materialenes totale livsløp, slik at det oppnås årlig reduksjon i det samlede nasjonale CO₂-fotavtrykk fra byggeprosjekter.
2. Det må sikres økt bruk av fornybare materialer som klimatiltak i all byggevirksomhet gjennom plan- og bygningsloven, tekniske forskrifter og lov om offentlig anskaffelse:
 - Materialer og løsninger med minst mulig klimagassutslipp og negative miljøkonsekvenser i et livsløpsperspektiv velges i bygg- og anleggsprosjekter.
 - Ressursbruken skal effektiviseres gjennom hele verdikjeden – fra råvare, transport, produksjon og driftsfasen til forbruk, avfallshåndtering og gjenvinning.
 - Klima- og miljøhensyn må vektas med minimum 30 pst i offentlige anskaffelser og høyere der det er relevant.
3. Levetiden på bygg må forlenges, framfor å rive.
4. Nye bygg må designes for lang levetid, fleksibilitet og ombruk.
5. Det må på plass egne dokumentasjonskrav for ombrukte materialer med tanke på kvalitet og ansvarsforhold. Tekniske spesifikasjoner må på plass for å gjøre dokumentasjon enklere og mer ressurseffektivt.
6. Det må bevilges midler til stegvis energioppgradering av bygg for å frigjøre energi til andre formål.

Fornybar energi

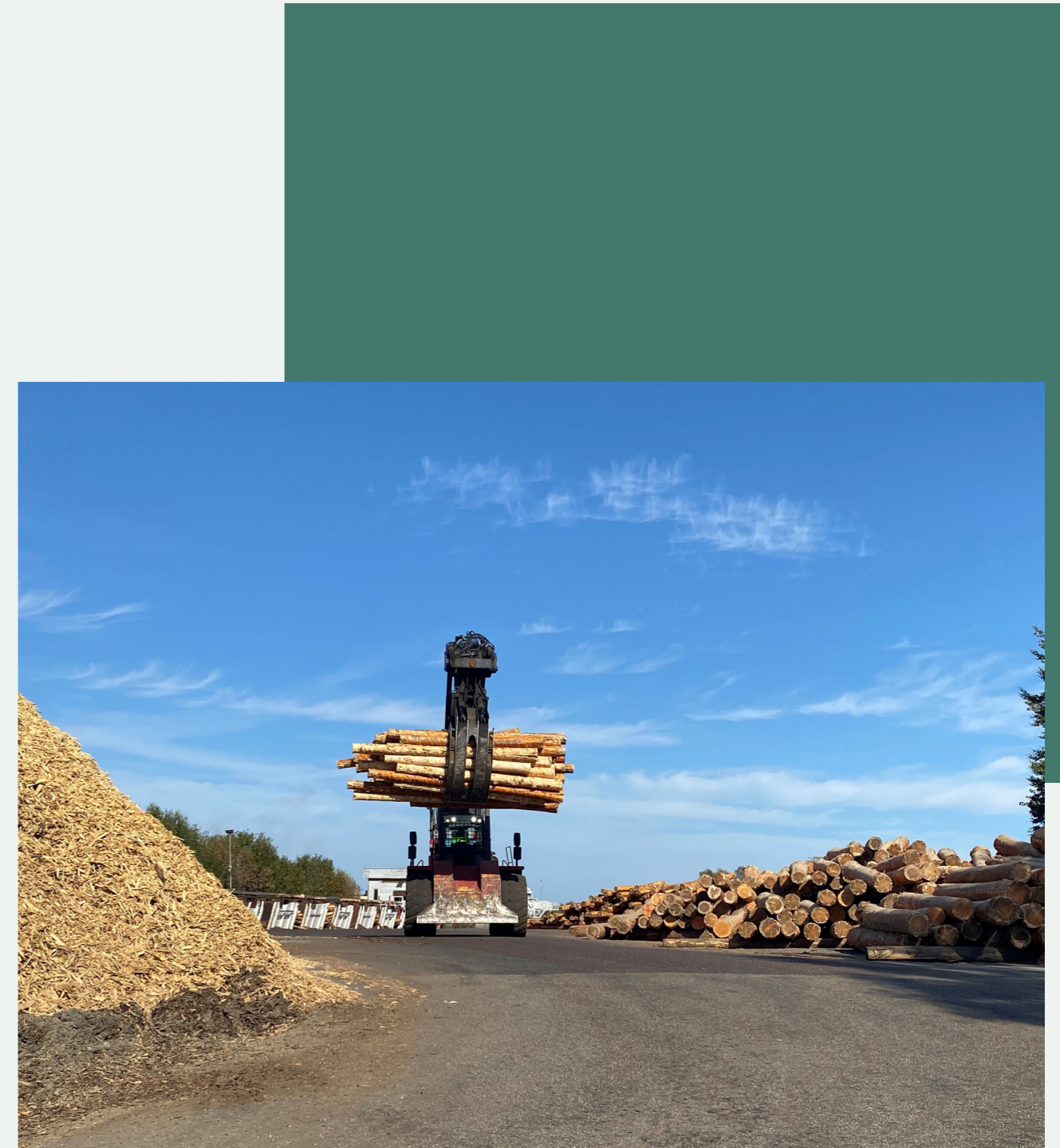
Bioenergi kan erstatte fossile energibærere og bidra til en diversifisert og mer robust energiforsyning. Økt satsing på bioenergi må sees i sammenheng med råstofftilførselen til øvrig skogbasert industri. Økt bruk av bioenergi krever at myndighetene tilrettelegger rammevilkår gjennom lover, forskrifter og konkrete tiltak:

1. Energifleksibilitet i nybygg må styrkes i tekniske forskrifter.
2. Stimulere til bruk av biodrivstoff og skjerpe kravene til innblanding av avansert biodrivstoff for alle relevante transportformer, bl.a. gjennom lavere avgifter.
3. Etablere en storstilt satsing på norsk bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren, og legge frem en plan for en helhetlig og industriell verdikjede for bruk av norske bioressurser. Fornybare energiressurser må benyttes til å skape arbeidsplasser og verdiskaping i Norge:
4. Sikre industrien langsiktig tilgang på fornybar kraft på konkurransekraftige betingelser. Gi Statkraft og Statnett et oppdrag om å prioritere elkraft til industrien for å sikre næringens konkurransekraft.

Produkter basert på fornybare ressurser

På de fleste områder kan fornybare ressurser være en del av løsningen for utslippsintensive produkter. For å stimulere til produkt- og produksjonsutvikling samt utvikle markedene, foreslås følgende tiltak:

1. Virkemidlene i hele innovasjonskjeden må styrkes og de må virke sammen, slik at utviklingen ikke stoppes før produktet er kommersielt interessant.
2. Det må stimuleres til høyest mulig grad av videreforedling av skogråvaren i Norge for å sikre høyest mulig verdiskaping. Dette kan gjøres gjennom økt bruk av fornybare produkter, f.eks. gjennom krav til livsløpsbetraktninger med mål om å redusere klimagassutslipp.

Kapital og grønn reindustrialisering

Skogbaserte virksomheter har et potensiale for økt verdiskapning for å bidra til å nå de fastsatte klimamålene. Industriell satsing basert på utnyttelse og foredling av grønne, norske råvarer og fornybart karbon ved å stille langsiktig kapital til rådighet kan gi store muligheter for Norge. Handlingsrommet i EØS-avtalen må utnyttes bedre gjennom bruk av statlige virkemidler til å utvikle nasjonalt næringsliv, og for investeringsstøtte gjennom selektive sektorvise tiltak.

Verdikjeden Skog og Tre foreslår følgende tiltak:

1. Videreutvikle Investinor med mål om å kunne inngå partnerskap med private eiere for å sikre langsiktig industrielt eierskap og kapital.
2. Ta i bruk garanti- og finansieringsordninger som sikrer kapital til industriell omstilling i Norge, ved å vurdere mandater til eksempelvis Enova, EksFin og Innovasjon Norge, slik at man bygger videre på kompetansen i disse miljøene.
3. For å øke investeringsnivå og utligne markedssvikt i kapitalmarkedet må gjeldende virkemidler styrkes. Det bør etableres en finansierings- og/eller garantiordning for å sikre privat kapital til etablering av grønn industri. Tilsvarende ordninger benyttes allerede i flere EU-land. Det er viktig at Norge benytter handlingsrommet i EU-regelverket minst like aktivt som våre konkurrentland.
4. Videreutvikle Innovasjon Norge til å ta ut innovasjonspotensiale i eksisterende industri:
 - Sikre lån og garantier for å fremme produktivitetsutvikling og høyere råstoffutnyttelse i trebasert industri.
 - Sikre virkemidler i forhold til prosesser som fremmer produktutvikling i trebasert industri.
 - Videreføre miljøteknologiordningen og tilpasse tilskudd til demonstrasjons- og pilotanlegg til også å kunne fungere for skogbasert prosessindustri.

Forskning og innovasjon

Det er nødvendig med en mer målrettet satsing på forskning og innovasjon for at Norge skal bidra til å nå klimamålsettinger.

Tiltak for økt forskning og innovasjon i skognæringene:

1. Virkemiddelapparatet må målrettes, forenkles og tilgjengeliggjøres for å styrke ordningene slik at norske bedrifter kan vokse. Utlysninger om forskningsprosjekter og programmenes størrelse og innretning bør tilpasses norsk bedriftsstruktur og målrettes for å raskere nå samfunns mål.
2. Virkemidlene i hele innovasjonsskjeden må styrkes og virke sammen slik at utviklingen ikke stoppes før produkter er kommersielt interessante.
3. Dagens industri må tilgodeses langt mer i virkemiddelsammenheng for å ta ned risiko og for å raskere utvikle nye, grønne og sirkulære løsninger. Dagens industri er fundamentet for morgendagens industri.
4. Det er viktig at handlingsrommet i EØS-avtalen for støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter utnyttes fullt ut gjennom statsstøttereguleringen.
5. De finansielle rammer til brukerstyrt og kommersielt rettet forskning og utvikling bør økes.
6. Skognæringene er avhengige av sterke FoU-miljøer. Eksisterende FoU-miljøer på universiteter, høyskoler og institutter knyttet til den skogbaserte verdikjeden bør styrkes, og kobling til næringen bør styrkes ytterligere.
7. Bransjeinstitutter er svært viktige FoU-partnere for norske bedrifter. Basisfinansiering er viktig for strategiske satsinger og kompetansebygging hos disse instituttene, og vil bidra til raskere effekter av FoU. Norsk Treteknisk Institutt har ikke basisfinansiering. Kriteriene for basisbevilgning må tilpasses slik at institutter uten basisfinansiering ikke påføres unødige konkurranseulempes, samtidig som kvalitet opprettholdes.
8. Det må etableres et utviklingsprogram for trebygg og klimavennlig fornying av bygg.
9. Bedre mulighetene for investeringsstøtte for etablering av pilot- og demonstrasjonsanlegg.
10. Enovas mulighet til å støtte slike anlegg for biodrivstoff bør utvides generelt til å gjelde pilot- og demonstrasjonsanlegg for produksjon av grønne produkter som kan bidra til reduserte klimagassutslipp.
11. Bevilgningen til Skogbrukets Utviklingsfond bør økes.

Framtidsrettet arbeidslivspolitik

For Verdikjeden Skog og Tre er det viktig å holde fast ved en arbeidslivspolitik tuftet på den norske modellen. Dette er et arbeidsliv med faste og hele stillinger, ansatte med høy kompetanse og felles innsats for økt innovasjon og produktivitet. For å ha et framtidsrettet næringsliv er det avgjørende å sikre livslang læring, kompetanse og rekruttering. Faste ansettelser er en forutsetning for lærlinger. Et regionalt utdanningstilbud er svært viktig for næringsutvikling basert på skog som råstoff.

Kompetanse og yrkesopplæring

Norge er et høykostland som ikke kan konkurrere med lavkostland på lønns- og arbeidsvilkår. Vi må i stedet produsere smartere og mer effektivt. Den norske arbeidslivsmodellen, med tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet og selvstendige fagarbeidere, er viktig for å sikre produktiviteten. Høy innovasjons- og omstillingsevne er et resultat av erfaringsbasert kompetanse fra alle nivåer på arbeidsplassen, kontinuerlige forbedringer i prosess og produkt, investeringer i forskning - og samspillet mellom disse. Skognæringen er særlig avhengig av dette samspillet fremover.

1. Det bør legges til rette for at skognæringen er en attraktiv karrierevei for unge med trygge læreplaner og gode utviklingsmuligheter.
2. Lærlingtilskuddet for skogsoperatørlærlinger må doubles for å stimulere til at flere bedrifter tar inn lærlinger, og tilskuddsnivået på de ulike fagene må reflektere de faktiske kostnadene. Andel lærlinger må styrkes innenfor alle relevante fag for å bidra til industriutvikling.

3. Det må sørges for livslang læring og etter- og videreutdanningstilbud gjennom voksenopplæring, fagskole og høyere faglig utdanning, og spesialisering må styrkes for ansatte på alle nivåer i verdikjeden.
4. Det regionale utdanningstilbudet må styrkes for å sikre tilstrekkelig tilgang på kompetanse i hele landet.
5. Det må etableres flere relevante fagretninger ved fagskoler, universiteter og høyskoler for økt kompetanse i markedet for å bygge fremtidens bygg basert på tre for å møte samfunnets krav til økt bruk av fornybare ressurser.

Det må føres en ansvarlig økonomisk politikk som ikke svekker norsk konkuranseevne. Skatte- og avgiftssystemet skal blant annet brukes til å fremme norsk verdiskaping, oppnå mer effektiv ressursutnyttelse og gi bedre vilkår for norsk næringsliv. Norsk selskapsbeskatning må tilpasses den internasjonale utviklingen og skattemessige avskrivninger må forbedres.

Særagifter

1. Utformingen av el-avgiften i Norge har vært godkjent av ESA i tråd med regelverket i EUs energiskattedirektiv for bedrifter som deltar i program for energieffektivisering. Denne løp ut 1. juli 2014. Det er avgjørende for skogsindustrien at ordningen forlenges.
2. Deponiavgift for aske må fjernes, og det må legges til rette for at aske fra skogsindustri kan benyttes kommersielt på lik linje som i Sverige.

Skatt som virkemiddel for å fremme avvirkning

Vi har en ressursbase og en tilvekst i norske skoger som ikke utnyttes i dag i forhold til mulig verdiskaping. For å sikre råstofftilførsel til norsk industri og fremme lønnsomhet for skogeiere, bør følgende punkter vurderes:

1. Innføre mulighet for fondsavsetning for enkeltpersonforetak for å utjevne forskjellen mot eierformer som landbruket i dag er avskåret fra.
2. Skogfondordningen må sikres.

Adm. direktør Heidi Finstad
Epost: heidi.finstad@treindustrien.no
Mobil: (+47) 976 02 543

Daglig leder Marit Holtermann Foss
Epost: marit.holtermann.foss@norskindustri.no
Mobil: (+47) 906 09 560

Fagsjef skog Bjørn Lauritzen
Epost: bjorn.lauritzen@mef.no
Mobil: (+47) 907 37 626

Rådgiver Sindre Kvil
Epost: sindre.kvil@fellesforbundet.no
Mobil: (+47) 412 04 402

Adm. direktør Per Skorge
Epost: per.skorge@skog.no
Mobil: (+47) 975 24 938

Adm. direktør Arne Røra
Epost: arne.roraa@norskog.no
Mobil: (+47) 913 35 914

Daglig leder Henriette Vivestad
Epost: henriette.vivestad@nobio.no
Mobil: (+47) 971 31 606

Skogsjef Monica Sellæg Grindberg
Epost: mgb@statskog.no
Mobil: (+47) 958 58 188

